

Саветодавна комисија за људска права

ТСС зграда Д-12, седиште мисије УНМИК-а, Приштина, Косово, електронска пошта hrap-unmik@un.org, телефон +381 (0)38 504 604 локал 5182

МИШЉЕЊЕ

Датум усвајања: 6. јун 2013. године

Предмет бр. 04/09

Д. П.

против

УНМИК-а

Саветодавна комисија за људска права, на заседању одржаном 6. јуна 2013. године, уз присуство следећих чланова:

г. Марека НОВИЦКОГ, председавајућег
гђе Кристин ЧИНКИН
гђе Франсоаз ТУЛКЕНС

Уз помоћ

г. Андреја АНТОНОВА, извршног службеника

Узевши у обзир изнад поменути жалбу, уложу сагласно члану 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права,

Након већања, доноси следеће закључке и препоруке:

I. ПОСТУПАК ПРЕД КОМИСИЈОМ

1. Жалба је уложена 1. децембра 2008. године и уписана је 21. јануара 2009. године.
2. Дана 27. априла 2009. године, Комисија је проследила предмет Специјалном представнику Генералног секретара (СПГС)¹ како би добила примедбе УНМИК-а на прихватљивост предмета.

¹ Списак скраћеница и акронима коришћених у тексту налази се у приложеном Прилогу.

3. Дана 15. јула 2009. године, УНМИК је доставио свој одговор на прихватљивост предмета. Одговор је садржао доста поверљивих података који, како је УНМИК проценио, не смеју да буду предати било којој трећој страни, укључујући жалиоца.
4. Дана 4. августа 2009. године, Комисија је жалиоцу послала УНМИК-ов одговор, без поверљивих делова, како би доставио своје примедбе. Дана 21. новембра 2009. године, Комисија је изменила свој Пословник тако што је укључила Правило 39bis, у коме је појашњен поступак за захтевање и одобравање захтева за поверљивост. Дана 25. новембра 2009, Комисија је званично одобрила УНМИК-ов захтев за поверљивост у погледу одређених података.
5. Дана 2. децембра 2009. године, Комисија је поново послала УНМИК-ов одговор жалиоцу. Жалилац је доставио свој одговор 30. децембра 2009. године.
6. Дана 26. фебруара 2010, Комисија је проследила одговор жалиоца УНМИК-у како би добила информације и додатне примедбе. УНМИК није искористио могућност да достави додатне примедбе.
7. Дана 6. августа 2010. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом.
8. Дана 13. августа 2010. године, Комисија је обавестила СПГС о одлуци и затражила примедбе УНМИК-а на меритум предмета. Дана 6. октобра 2010. године, СПГС је доставио УНМИК-ов одговор.
9. Дана 13. октобра 2011. године, УНМИК је Комисији доставио списе у вези са жалбом. Дана 20. новембра 2012. године, УНМИК је потврдио Комисији да је достављање списа завршено.

II. ЧИЊЕНИЦЕ

A. Општи преглед догађаја²

10. Предметни догађаји су се одиграли на територији Косова након успостављања Привремене управе мисије Уједињених нација на Косову (УНМИК), јуна 1999. године.

² Списи на које се Комисија позива при навођењу овог општег прегледа догађаја су следећи: ОЕБС, „Како је виђено и испричано“, 1. том (октобар 1998 – јун 1999.) и 2. том (14. јун –31. октобар 1999.); тромесечни извештаји Генералног секретара УН-а о Привременој управи мисије Уједињених нација на Косову; Годишњи извештаји полиције УНМИК-а (2000, 2001.); Фонд за хуманитарно право „Отмице и нестанци не-Албанаца на Косову“ (2001.); Фонд за хуманитарно право „Косовска књига памћења“ (<http://www.kosovomemorybook.org>); УНМИК-ова канцеларија за нестала лица и судску медицину, Извештај о активностима 2002-2004;; Европски суд за људска права, *Бехрами и Бехрами против Француске и Сарамати против Француске, Немачке и Норвешке*, бр. 71412/01 и 78166/01, одлука од 2. маја 2007; Међународна комисија за нестала лица, „Ситуација на Косову: попис“ (2010.); подаци које је издао Високи комесар Уједињених нација за избеглице (доступни на адреси www.unhchr.org) и Међународни комитет Црвеног крста (доступни на адреси <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

11. Оружани сукоб током 1998. и 1999. године између српских снага с једне стране и Ослободилачке војске Косова (ОВК) и других оружаних групација косовских Албанаца с друге стране добро је документован. Након неуспеха међународних напора за решавање сукоба, 23. марта 1999. године, Генерални секретар Северноатлантског споразумног савеза („НАТО“) објавио је почетак ваздушних напада на Савезну Републику Југославију (СРЈ). Ваздушни напади су почели 24. марта 1999. године, а окончани су 8. јуна 1999. године, када је СРЈ пристала да повуче своје снаге са Косова. Дана 9. јуна 1999. године, Међународне безбедносне снаге (KFOR), СРЈ и Република Србија потписале су „војно-технички споразум“ у коме су се сагласиле о повлачењу СРЈ са Косова и присуству међународних безбедносних снага након доношења одговарајуће резолуције Савета безбедности УН-а.
12. Дана 10. јуна 1999. године, Савет безбедности УН-а усвојио је Резолуцију 1244 (1999). Поступајући сходно Поглављу VII Повеље УН-а, Савет безбедности УН-а одлучио је да распореди међународне безбедносне снаге и цивилне представнике – КФОР, односно УНМИК – на територију Косова. Сходно Резолуцији Савета безбедности 1244 (1999), УН-у је дата пуна законодавна и извршна власт за привремену управу на Косову, укључујући спровођење правде. КФОР је имао задатак да успостави „безбедну средину у којој избегла и расељена лица могу да се безбедно врате кући“ и привремено обезбеди „јавни ред и мир“ све док међународни цивилни представници не буду могли да преузму одговорност за овај задатак. УНМИК се састојао из четири главне компоненте или стуба којима су руководиле Уједињене нације (цивилна управа), Високи комесар Уједињених нација за избеглице (хуманитарна помоћ, која је постепено окончана јуна 2000. године), ОЕБС (успостављање институција) и ЕУ (реконструкција и привредни развој). Сваки стуб је био под управом СПГС-а. Резолуцијом Савета безбедности УН-а 1244 (1999) УНМИК је овлашћен да „унапреди и штити људска права“ на Косову, у складу са међународно признатим стандардима у погледу људских права.
13. Процене у погледу утицаја сукоба на расељавање популације косовских Албанаца крећу се од приближно 800.000 до 1,45 милиона. Након усвајања Резолуције 1244 (1999), већина косовских Албанаца који су побегли, или били насилно избачени из својих кућа током сукоба од стране српских снага, вратила се на Косово.
14. У међувремену, припадници неалбанске заједнице – углавном, али не само, Срби, Роми и словенски муслимани, као и косовски Албанци за које се сумња да су сарађивали са српским властима – постали су мета распрострањених напада од стране наоружаних групација косовских Албанаца. Тренутне процене у вези са бројем расељених косовских Срба крећу се између 200.000 и 210.000. Док је већина косовских Срба и другог неалбанског становништва побегла у ужу Србију и суседне земље, они који су остали постали су жртве системских убистава, отмица, насумичног притварања, сексуалног и родног насиља, пребијања и злостављања.
15. Иако постоји спор око бројки, процењује се да се догодило више од 15.000 смрти или нестанака током и одмах након косовског сукоба (1998-2000. године). Више од 3000 етничких Албанаца и око 800 Срба, Рома и чланова других мањинских заједница нестало је током овог периода. Пронађено је више од половине несталих

лица и њихови посмртни остаци идентификовани су до краја 2010. године, док се, од октобра 2012. године, 1766 лица и даље води као нестало код МКЦК-а.

16. Распоређивање полиције УНМИК-а углавном је завршено до децембра 2000. године, са 4400 чланова особља из 53 земље, и УНМИК је преузео примарну одговорност за спровођење закона у свим крајевима Косова осим у Митровици. Према годишњем извештају полиције УНМИК-а из 2000. године, њој је пријављено 351 киднаповање, 675 убистава и 115 силовања у периоду од јуна 1999. до децембра 2000. године.
17. Услед колапса управљања правдом на Косову, УНМИК је јуна 1999. године успоставио ванредан правосудни систем. Он се састојао од ограниченог броја домаћих судија и тужилаца и функционисао је све до почетка рада редовног правосудног система, јануара 2000. године. Фебруара 2000. године, УНМИК је одобрио именовање међународних судија и тужилаца, најпре у области Митровице, а касније широм Косова, да би ојачао домаћи правосудни систем и гарантовао његову непристрасност. Од октобра 2002. године, домаћи правосудни систем састојао се од 24 међународних и 341 домаћег судије и тужиоца. Јануара 2003. године, Генерални секретар УН-а, при подношењу извештаја Савету безбедности о спровођењу Резолуције 1244 (1999) констатовао је да систем полиције и правосуђа на Косову у то време „добро функционише“ и да је „одржив“.
18. Јула 1999. године, Генерални секретар УН-а изјавио је у извештају Савету безбедности да УНМИК већ сматра да је питање несталих лица посебно акутан проблем у погледу људских права на Косову. Новембра 1999. године, при полицији УНМИК-а је основана Јединица за нестала лица (ЈНЛ), која је била задужена за истраживање било могуће локације несталих лица и/или гробних места. ЈНЛ, заједно са Централном јединицом за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, а касније наменска Јединица за истрагу ратних злочина (ЈИРЗ), била је одговорна за кривичне аспекте предмета несталих лица на Косову. Маја 2000. године, успостављена је Комисија за проналажење и идентификацију жртава (КПИЖ), којом председава УНМИК, ради проналажења, идентификације и предавања посмртних остатака. Од јуна 2002. године, новооснована Канцеларија за нестала лица и судску медицину (КНЛСМ) при УНМИК-овом Одељењу правде (ОП) постала је једини орган који је овлашћен да утврђује кретање несталих лица, идентификује њихове посмртне остатке и врати их породици нестале особе. Почевши од 2001. године, на основу Меморандума о разумевању (МоР) између УНМИК-а и Међународне комисије за нестала лица (МКНЛ) са седиштем у Сарајеву, допуњеног додатним споразумом из 2003. године, МКНЛ је спроводила идентификацију посмртних остатака путем ДНК анализе.
19. Дана 9. децембра 2008. године, одговорности УНМИК-а у области полиције и правосуђа на Косову су престале, а Мисија владавине права Европске уније на Косову (ЕУЛЕКС) преузела је пуну оперативну контролу у области владавине права, након саопштења председника Савета безбедности Уједињених нација, 26. новембра 2008. године (S/PRST/2008/44), којим се поздравља даље ангажовање Европске уније на Косову.

20. Истог дана, УНМИК и ЕУЛЕКС су потписали МоР о модалитетима и правима и обавезама које проистичу из преноса УНМИК-ових предмета ЕУЛЕКС-у и повезаних списа који се тичу истрага, оптужница и других активности које су у току, а које су предузели УНМИК-ови међународни тужиоци. Убрзо након тога, потписани су слични споразуми у вези са списима којима су се бавиле међународне судије и полиција УНМИК-а. Сви споразуми су обавезивали ЕУЛЕКС да УНМИК-у пружи приступ документима који се односе на радње које су УНМИК-ови органи претходно предузели. Између 9. децембра 2008. и 30. марта 2009. године, сви списи кривичних предмета које су поседовали УНМИК-ово Одељење правде и полиција УНМИК-а предати су ЕУЛЕКС-у.

В. Околности везане за отмицу и убиство гђе П. П.

21. Жалилац, син П. П, живео је у Приштини јуна 1999. године. Жалилац је живео у Србији.

22. Према наводима очевица, 28. јуна 1999. године, око 16.00 часова, три наоружана мушкарца у униформама ОВК отела су П. П. испред њеног стана у Приштини. Према истом очевицу, особа из суседства српске националности пореклом са Косова, која је покушала да се умеша и помогне П. П, такође је отета. Обе особе су првобитно задржане у другом стану у истој згради.

23. Исти очевидац тврди да је заједно са другим суседима, косовским Србима, успео да позове патролу КФОР-а на лице места. Патрола је стигла за релативно кратко време, али нису имали преводиоца. Пошто нико од српских суседа није говорио енглески, нису могли да објасне ситуацију војницима. Уместо њих, са вођом патроле је разговарао сусед који је био косовски Албанац и након тог разговора патрола је напустила лице места без предузимања било какве акције.

24. Убрзо након што је патрола КФОР-а отишла, мушкарци у униформама ОВК су извели две отете особе и сместили их у аутомобил. Убрзо након тога се зачуо један пуцањ из ватреног оружја и аутомобил је одвезен у непознатом правцу. Још један пуцањ се зачуо одмах након што је аутомобил напустио лице места. Од тада ниједна од жртава није виђена жива.

25. Након што је обавештен о отмици, жалилац ју је пријавио српским државним органима, амбасадама држава које су имале војно присуство на Косову, неким НВО, верским организацијама и медијима. Жалилац наводи да се обраћао УНМИК-у и КФОР-у у више наврата од када се догодила отмица, док му није јављено да су пронађени посмртни остаци П. П. (видети §§40-41 доле у тексту).

26. У писму датираним на 14. јул 1999. године, привремени СПГС је обавестио градоначелника Ниша, у ужој Србији, да ће УНМИК и КФОР учинити све што могу да расветле судбину П. П.

С. Истрага

1) *Достављање релевантних списа*

27. Дана 13. октобра 2011. године, УНМИК је доставио Комисији неколико докумената, који су се претходно налазили код ЦЈКИ-ја и ЈИРЗ-а при полицији УНМИК-а.
28. У сижеу који се односи на достављање истражних списа Комисији, УНМИК је поновио да је истрага и даље у току и да истражни материјал стога треба да остане поверљив. У том погледу, Комисија мора појаснити да, иако њена процена овог предмета проистиче из детаљног разматрања доступне документације, објављује се само ограничен број информација из ње. Стога је у следећим пасусима наведен преглед релевантних истражних корака које су предузели истражни органи.
- 2) *Истрага полиције УНМИК-а (1999 – 2003.)*
29. Дана 18. августа 1999. године, Министарство унутрашњих послова Србије (МУП) послало је предмет жалиоца КФОР-у. КФОР је проследио предмет УНМИК-у 16. септембра 1999. године, када га је полиција УНМИК-а уписала.
30. Почетком 2000. године, Регионална истражна јединица (РИЈ) полиције УНМИК-а у Митровици обавила је разговор са сродником жалиоца. РИЈ је затим проследио предмет РИЈ-у у Приштини. Изгледа да је предмет преузет августа 2001. године од стране Централне јединице за кривичну истрагу (ЦЈКИ) полиције УНМИК-а, која је основана новембра 1999. године како би се бавила истрагама најозбиљнијих злочина, укључујући наводне ратне злочине, међуетничка убиства и отмице.
31. У интерном извештају ЦЈКИ-ја датираном на 27. јул 2000. године наведено је да је домаћи члан УНМИК-а дошао у ЦЈКИ да се распита о напредовању истраге, наводно на захтев жалиоца. ЦЈКИ је сазнао на том састанку да је жалилац спреман да истражитељима да изјаву и своје податке за контакт.
32. У извештају датираном на 20. мај 2001. године, истражитељ ЦЈКИ-ја је навео да му је предмет додељен августа 2000, а затим је прегледан и затворен од стране другог истражитеља ЦЈКИ-ја. Крајем 2000. године, истражитељ је поново добио досије, са напоменом да је тело П. П. пронађено и идентификовано. Досије је затим, ради процене, преузео вођа 6. тима ЦЈКИ-ја и вратио га његовом састављачу тек 8. маја 2001. Састављач није преузео никакву радњу у вези са досијеом јер се његова служба у УНМИК-у ближила крају. Требало је да досије буде предат новом вођи 6. тима, ради нове процене.
33. У извештају о процени досијеа датираном на 26. јун 2001. године, истражитељ ЦЈКИ-ја је изразио своје изненађење у погледу тога колико је мало учињено у вези са случајем и навео је минимум мера које треба предузети.
34. Дана 21. августа 2001. године, преко Координационог центра за Косово и Метохију Владе Србије, жалилац је послао писмо полицији УНМИК-а, у коме се распитао за статус истраге. У досијеу се не налази одговор на ово писмо.
35. Полиција УНМИК-а је обавила разговор са жалиоцем октобра 2001. године. По три разговора су обављена са два очевица, од 2001. до 2003. године; марта 2003. године је обављен разговор са сведоком кога је именовано очевидац и то је последња изјава сведока у досијеу.

36. Децембра 2001. године, полиција УНМИК-а је поднела одређени број захтева за информације разним обавештајним агенцијама, али без позитивних резултата. Истог месеца, Јединица за издавање дозвола за оружје при полицији УНМИК-а потврдила је да пиштољ који се налазио код жртве у тренутку отмице није регистрован у њиховој бази података.
37. Дана 31. маја 2003. године, ЦЈКИ је послао захтев српском МУП-у за идентификацију потенцијалних сведока који живе у ужој Србији. Овај захтев је поново послат 11. јуна 2003. године. У досијеу се не налази никакав одговор. Касније исте године, ЦЈКИ је прекинуо истрагу због недостатка доказа. Међутим, жалилац је обавештен о тој одлуци тек током разматрања његове жалбе од стране Комисије (видети §§ 4-5 горе у тексту).
38. Изгледа да је предмет разматран и да је накнадно, 15. октобра 2008. године, ЈИРЗ поднео „резиме случаја“ ОП-у. ЈИРЗ је предложио предају предмета српским истражним органима због чињенице да су се сведоци налазили у ужој Србији.
39. Дана 17. октобра 2008. године, ЈИРЗ је затражио од форензичке лабораторије Косовске полицијске службе (КПС) да провери да ли је пиштољ који се налазио код жртве током отмице икада касније регистрован на Косову. Дана 22. октобра 2008. године, лабораторија КПС-а је послала негативан одговор.
- 3) *Истрага у вези са П. П, локацијом, идентификацијом и предајом њених посмртних остатака*
40. Дана 10. јуна 2000. године, на гробљу Драгодан у Приштини, ексхумиран је велики број неидентификованих посмртних остатака, изгледа од стране Међународног кривичног трибунала за бившу Југославију (МКТЈ). Аутопсијом која је обављена 18. јула 2000. године на једном од ексхумираних тела, које је касније идентификовано као тело П. П, утврђено је да је узрок смрти једна рана од метка, метак је такође нађен на телу, заједно са око 500 немачких марака у готовини и златним накитом.
41. Дана 15. новембра 2000. године, мисија ОЕБС-а на Косову издала је смртовницу за тело идентификовано као тело П. П. У њој је наведено да је утврђено да је узрок смрти „рана од метка у пределу груди и абдомена.“ Дана 8. августа 2001, КПИЖ при УНМИК-у је издао потврду идентитета и другу смртовницу за П. П.
42. Дана 15. августа 2001. године, посмртни остаци П.П. предати су жалиоцу на граничном прелазу „Мердаре“ између Косова и уже Србије.

III. ЖАЛБА

43. Жалилац се жали на УНМИК-ов наводни пропуст да ваљано истражи отмицу и убиство његове мајке. У том погледу, Комисија сматра да се он позива на кршење процедуралног проширења члана 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП).

44. Жалилац се такође жали на душевну бол и патњу, које су му наводно проузроковане овом ситуацијом. У том погледу, Комисија сматра да се жалилац ослања на члан 3 ЕКЉП.

IV. ПРАВО

A. Наводно кршење процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП

45. Комисија сматра да се жалилац позива на повреду процедуралне обавезе која проистиче из права на живот, загарантованог чланом 2 Европске конвенције о људским правима (ЕКЉП) јер полиција УНМИК-а није спровела ефикасну истрагу у вези са нестанком и убиством његове мајке.

1. Опсег разматрања Комисије

46. При одлучивању о томе да ли сматра да је дошло до повреде члана 2 (процедуралног проширења) ЕКЉП, Комисија узима у обзир постојећу судску праксу, нарочито ону Европског суда за људска права. Међутим, Комисија је такође свесна чињенице да се жалбе пред њом значајно разликују од оних које су поднете Суду. Као прво, тужена страна није држава, већ привремена међународна територијална управа овлашћена да обавља привремене дужности на Косову. За УНМИК се не везују никакве сумње у погледу суштинских обавеза сходно члану 2 ЕКЉП. Друго, док су они који су осумњичени за наводна убиства и/или отмице недржавни актери у ограниченом броју предмета пред Европским судом, такви су сви осумњичени у предметима пред Комисијом, углавном, али не искључиво, повезани са сукобом. Комисија мора узети у обзир ове факторе при првобитној процени процедуралних позитивних обавеза међудржавне организације у погледу поступака учињених од стране трећих страна на територији над којом има привремену законодавну, извршну и судску контролу.
47. Пре него што започне разматрање меритума жалбе, Комисија би желела да разјасни домен свог испитивања.
48. Комисија напомиње да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно следећим инструментима који се тичу људских права: Универзалној декларацији о људским правима, Европској конвенцији о људским правима и њеним протоколима, Међународном споразуму о грађанским и политичким правима (МСГПП), Међународном споразуму о економским, социјалним и културним правима, Међународној конвенцији о уклањању свих видова расне дискриминације, Конвенцији о уклањању свих видова дискриминације жена, [Конвенцији против мучења и осталог окрутног, нечовечног и понижавајућег поступања или кажњавања](#), Конвенцији о правима детета.

49. Према члану 1.2 УНМИК-ове Уредбе бр. 2006/12 од 23. марта 2006. године о оснивању Саветодавне комисије за људска права, Комисија „ће проучити жалбе уложене од стране било које особе или групе особа које тврде да су жртве кршења (својих) људских права од стране УНМИК-а“. Из тога следи да једино поступци или пропусти који се могу приписати УНМИК-у леже у оквиру надлежности Комисије *ratione personae*. У том погледу, треба напоменути, као што је горе наведено, да од 9. децембра 2008. године, УНМИК више није спроводио извршну власт над косовским судским системом и системом за спровођење закона. УНМИК стога не сноси одговорност за било какво кршење људских права наводно почињено од стране тих тела. У погледу тога што се жалилац жали на поступке који су се догодили након овог датума, они леже ван надлежности Комисије *ratione personae*.
50. Такође, Комисија наглашава да, што се тиче њене надлежности *ratione materiae*, из члана 1.2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 следи да она може испитати само жалбе које се односе на наводно кршење људских права. То значи да она може да разматра само поступке или пропусти који су предмет жалбе због тога што нису у складу са међународним инструментима људских права наведеним горе у тексту (видети § 48). У конкретним случајевима убистава и нестанака под околностима опасним по живот, није улога Комисије да замени надлежне органе у истрази случаја. Њен задатак је ограничен на разматрање ефикасности кривичне истраге таквих убистава и нестанака, у светлу процедуралних обавеза које проистичу из члана 2 ЕКЉП.
51. Комисија даље напомиње да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има правну надлежност једино над „жалбама које се односе на наводна кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су ове чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“. Следи да догађаји који су се одиграли пре 23. априла 2005. године генерално леже ван надлежности Комисије *ratione temporis*. Међутим, у мери у којој такви догађаји проузрокују континуирану ситуацију, Комисија има надлежност да разматра жалбе које се односе на ту ситуацију (видети случај Европског суда за људска права (ЕСЉП), Велико веће *Варнава и остали против Турске*, бр. 16064/90 и остали, пресуда од 18. септембра 2009, §§ 147-149; ЕСЉП, *Кипар против Турске* [ВВ], бр. 25781/94, пресуда од 10. маја 2001, § 136, ЕКЉП 2001-IV).

2. Поднесци страна

52. Жалилац се жали, у суштини, на повреду права које се односе на изостанак адекватне кривичне истраге у вези са нестанком и убиством његове мајке. Жалилац такође наводи да није био обавештен о томе да ли је истрага спроведена и какав је био исход.
53. СПГС тврди да при разматрању тога да ли је УНМИК испунио своје процедуралне обавезе сходно члану 2 ЕКЉП, Комисија мора узети у разматрање посебне околности на Косову у то време које су онемогућавале УНМИК да ефикасно истражи злочине. То је поготово био случај у првобитној фази његовог ангажовања, у периоду током ког је дошло до нестанка и смрти П. П. СПГС наглашава да је међународна полиција УНМИК-а споро распоређивана, да је до средине септембра 1999. године имала само око 1300 међународних полицајаца на целом Косову и да

потпуна полицијска структура, укључујући систем јединица за кривичну истрагу широм Косова, тада још увек није била успостављена. У то време је такође стопа криминала на Косову била највиша; полиција УНМИК-а је примала стотине пријава нестанака и убистава, због чега је било тешко уложити неопходне истражне напоре без неопходног особља. Такође, до јула 1999. године, Косово је напустио велики број косовских Срба, што је ограничило могућност добијања додатних информација од стране жалилаца, проналажење сведока и бележење њихових изјава.

54. Такође, СПГС тражи од Комисије да размотри додатне факторе у вези са управљањем мировним операцијама УН-а, који су били ван УНМИК-а и његове контроле, али који су озбиљно утицали на његову способност да спроводи ефикасне истраге. УНМИК није имао контролу над регрутовањем или избором међународних полицајаца које су слале државе чланице УН-а; полицајци су се редовно смењивали, тако што су им задужења трајала од шест месеци до две године, а Уједињене нације нису имале сталне полицијске снаге.
55. СПГС тврди да под овим околностима стандарди предвиђени ЕКЈП-ом у вези са ефикасном истрагом не могу бити исти за УНМИК и за државу са успостављеним функционалним, добро организованим полицијским апаратом и са полицијским службеницима које може да ангажује, изабере и обучи. СПГС закључује да је, узимајући у обзир практичну реалност полицијских истрага, поготово током почетне фазе Мисије, недостатак детаља у вези са околностима везаним за смрт П. П, непостојање додатних информација, трагова или изјава сведока, разумљиво што УНМИК није могао успешније да спроведе било какву истрагу овог случаја.
56. Поготово у погледу брзине и темељности истраге, СПГС напомиње следеће:
- да је разлог касног уписивања предмета, то јест 16. јуна 1999. (видети § 29 горе у тексту) и веома ограничене активности полиције УНМИК-а до 2001. године, када је предмет предат ЦЈКИ-ју (видети § 30 горе у тексту) лежао у интерним проблемима полиције УНМИК-а при успостављању различитих истражних јединица и одељења;
 - да је ЦЈКИ забележио изјаве свих идентификованих сведока и да је узрок одлагања узимања изјаве једног од сведока било понашање тог сведока;
 - да су покушаји ЦЈКИ-ја да пронађе још петоро потенцијалних српских сведока (од маја 2003.) били безуспешни услед пропуста МУП-а да пружи тражену помоћ, што је временом довело до затварања предмета услед недостатка доказа;
 - да је полиција УНМИК-а предузела све неопходне кораке да пронађе осумњиченог(е), укључујући претраге доступних база података (укључујући базе података Косовске полицијске службе и КФОР-а) и захтеве упућене страним обавештајним службама, али без позитивних резултата;
 - да је „велико ангажовање“ ЈНЛ-а довело до локације посмртних остатака жртве 18. јула 2000. године;
 - да је, услед природе истраге, породица жртве могла бити укључена у истрагу само „до одређене границе“ и
 - да је требало обавестити жалиоца о одлуци да се истрага обустави.

3. Процена Комисије

a) Подношење релевантних списа

57. Комисија напомиње да је УНМИК доставио Комисији сва релевантна документа у вези са случајем. У одговору на последњи захтев Комисије, упућен 30. октобра 2011. године, УНМИК је 20. новембра 2012. навео да се достављање списа у вези са предметом може сматрати коначним (видети § 9 горе у тексту).

58. Комисија такође напомиње да је у члану 15 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12 наведено да Комисија може затражити од УНМИК-а да поднесе било који документ и да је СПГС обавезан да сарађује са Комисијом и пружи неопходну помоћ, посебно укључујући пружање докумената и информација релевантних за жалбу. У том погледу, Комисија се позива на судску праксу Европског суда за људска права да ће бити извучени закључци на основу понашања тужене стране током поступка, укључујући њен пропуст „да поднесе информације, без одговарајућег објашњења“ (видети случај *Челикбилек против Турске*, бр. 27693/95, пресуда ЕСЉП од 31. маја 2005, § 56).

59. Комисија такође напомиње да је правилно одржавање истражних списа који се тичу таквих кривичних дела као што су убиства и нестанци, од отварања истрага до њихове предаје, кључно за наставак таквих истрага и могло би стога сâмо по себи покренути питања сходно члану 2.

60. Комисија није у позицији да сама провери потпуност примљених истражних списа. Комисија ће стога проценити меритум жалбе на основу докумената који су јој доступни (у том смислу, видети предмет *Чекојев против Русије*, бр. 39358/05, пресуда ЕСЉП од 15. марта 2011, § 146).

b) Општа начела која се тичу обавезе спровођења ефикасне истраге сходно члану 2

61. Комисија напомиње да је позитивна обавеза истраживања нестанака широко прихваћена у међународном праву људских права, макар од случаја Интерамеричког суда за људска права (ИАСЉП) *Веласкез Родригез* (видети случај *Веласкез Родригез против Хондураса*, пресуда ИАСЉП од 29. јула 1988.). Комитет за људска права УН-а такође наводи да позитивна обавеза проистиче из члана 6 (право на живот), члана 7 (забрана окрутног и нечовечног поступања) и члана 9 (право на слободу и безбедност особе), тумачено заједно са члановима 2 (3) (право на ефикасан правни лек) Међународног споразума о грађанским и политичким правима (МСГПП) (видети Комитет за људска права (КЉП), Општи коментар бр. 6, 30. април 1982, § 4; КЉП, Општи коментар бр. 31, 26. мај 2004, §§ 8 и 18, СГПП/Ц/21/Рев.1/Дод. 13; видети такође, између осталог, КЉП, *Мухамед Ел Авани против Либијске Арапске Цамахирије*, саопштење бр. 1295/2004, разматрања од 11. јула 2007, СГПП/Ц/90/Д/1295/2004). Обавеза истраживања нестанака и убистава такође је утврђена у Декларацији УН-а о заштити свих особа од принудног нестанка (А/Res/47/133, 18. децембар 1992.) и додатно је разрађена у смерницама УН-а као што су Приручник УН-а о ефикасној превенцији и истрази ванправних арбитражних и преких егзекуција (1991) и „Смернице о спровођењу истрага Уједињених нација у вези са наводним масакрима“ (1995.). Важност обавезе је потврђена усвајањем

Међународне конвенције за заштиту свих особа од принудног нестанка 2006. године, која је ступила на снагу 23. децембра 2010. године.

62. Да би се бавила тврдњама жалиоца, Комисија се посебно осврће на добро утврђену судску праксу Европског суда за људска права о процедуралним обавезама сходно члану 2 ЕКЉП. Суд је сматрао да „Обавеза заштите права на живот сходно члану 2 Конвенције, тумачена заједно са општом дужношћу државе сходно члану 1 Конвенције 'да осигура свакоме унутар своје надлежности права и слободе дефинисане у Конвенцији', имплицитно захтева постојање неког облика ефикасне званичне истраге када су појединци убијени...“ (видети, *mutatis mutandis*, ЕСЉП, *Мекен и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. септембра 1995, § 161, Серија А бр. 324; и ЕСЉП, *Каја против Турске*, пресуда од 19. фебруара 1998, § 86, Извештаји 1998-I; видети такође ЕСЉП, *Јасинкис против Летоније*, бр. 45744/08, пресуда од 21. децембра 2010, § 71). Обавеза спровођења такве истраге проистиче у свим случајевима убистава и осталих сумњивих смртних случајева, без обзира на то да ли су починиоци приватна лица или државни агенти или су непознати (видети ЕСЉП, *Колеви против Бугарске*, бр. 1108/02, пресуда од 5. новембра 2009, § 191)
63. Европски суд за људска права је такође навео да процедурална обавеза пружања неког облика ефикасне званичне истраге такође постоји када је појединац нестао под околностима опасним по живот и није ограничена на случајеве када је очигледно да је нестанак проузрокован од стране државног агента (видети ЕСЉП (Велико веће), *Варнава и остали против Турске*, наведен у § 55 изнад у тексту, § 136).
64. Надлежни органи морају сами предузети радње када им се скрене пажња на одређени предмет и не смеју препустити подношење формалне жалбе или преузимање одговорности за спровођење било каквих истражних поступака иницијативи блиских сродника (видети ЕСЉП, *Ахмет Озкан и остали против Турске*, бр. 21689/93, пресуда од 6. априла 2004, § 310, видети такође ЕСЉП, *Исајева против Русије*, бр. 57950/00, пресуда од 24. фебруара 2005, § 210).
65. Успостављајући стандарде ефикасне истраге, Суд је навео да „истрага, поред независности, приступачности за породицу жртве, спровођења разумном брзином и експедитивношћу, пружања довољног елемента јавне критике истраге и њених резултата, такође мора бити ефикасна у смислу да може довести до утврђивања тога да ли је смрт изазвана незаконитим путем и, ако је то случај, до идентификације и кажњавања одговорних лица (видети ЕСЉП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 51; при § 191; видети такође ЕСЉП, *Палић против Босне и Херцеговине*, бр. 4704/04, пресуда од 15. фебруара 2011, § 63). То није обавеза пружања резултата, већ употребе средстава. Надлежни органи морају предузети све разумне кораке које могу да предузму да би обезбедили доказе који се тичу инцидента, укључујући, између осталог, сведочења очевидаца, форензичке доказе и, када је то применљиво, аутопсију која пружа потпун и тачан запис о повреди и објективну анализу клиничких налаза, укључујући узрок смрти. Сваки недостатак у истрази који спречава да се њоме установи узрок смрти или одговорна особа или особе ствара ризик да таква истрага неће испунити овај стандард (видети ЕСЉП,

Ахмет Озкан и остали против Турске, наведен горе у тексту, при § 312; и *Исајева против Русије*, наведен горе у тексту, при § 212).

66. Конкретно, закључак истраге мора бити заснован на детаљној, објективној и непристрасној анализи свих релевантних елемената. Пропуст праћења очигледног следа истраге нарушава, у одлучујућој мери, могућност да се њоме утврде околности случаја и идентитет одговорних лица (видети ЕСЈП, *Колеви против Бугарске*, наведен изнад у § 62, при § 201). Међутим, природа и степен разматрања којима се испуњава минимални праг ефикасности истраге зависи од околности конкретног случаја. Они се морају проценити на основу релевантних чињеница и у погледу практичних реалних околности истражних радњи (видети ЕСЈП, *Велсеа и Мазачев против Румуније*, бр. 64301/01, пресуда од 1. децембра 2009, § 105).
67. Посебно у погледу несталих особа које су касније пронађене мртве, Суд је навео да се поступцима ексхумације и идентификације посмртних остатака не исцрпљује обавеза сходно члану 2 ЕКЈП. Суд сматра да „процедурална обавеза која проистиче из нестанка генерално не престаје све док су локација и судбина особе неизвесни, те је она стога континуираног карактера“ (случај ЕСЈП *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен у § 65 изнад, при §46; у истом смислу, случај ЕСЈП [ВВ], *Варнава и остали против Турске*, наведен изнад у § 51, при § 148, *Аслаканова и остали против Русије*, бр.). 2944/06 и остали, пресуда од 18. децембра 2012, § 122). Међутим, Суд такође наглашава да ова процедурална обавеза „не престаје да постоји чак ни након проналажења тела ... Тиме се расветљава само један аспект судбине несталог лица и генерално остаје обавеза да се објасни нестанак и смрт, као и да се идентификује и кривично гони сваки починитељ незаконитих дела који има везе са тим нестанком и смрћу“ (случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 46; у истом смислу случај *Варнава и остали против Турске*, предмет ЕСЈП [ВВ] наведен изнад, у § 51, при § 145). Иако проналажење и накнадна идентификација посмртних остатака жртве сами по себи могу представљати значајан успех, процедурална обавеза сходно члану 2 и даље постоји (видети случај *Палић против Босне и Херцеговине*, предмет ЕСЈП наведен изнад, у § 64).
68. Што се тиче захтева за јавним надзором, Суд је даље навео да мора постојати довољан елемент јавног надзора над истрагом или њеним исходима да би се осигурала одговорност у пракси, као и у теорији. Потребан степен јавне критике може се знатно разликовати од случаја до случаја. Међутим, у свим случајевима, најближи сродник жртве мора бити укључен у поступак у оној мери која је неопходна за заштиту његових или њених легитимних интереса (видети случај ЕСЈП, *Ахмет Озкан и остали*, наведен у § 64 изнад, при §§ 311-314; ЕСЈП, *Исајева против Русије*, наведен у § 64 изнад, при §§ 211-214 и случајеве наведене у њему; ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 7. јула 2011, бр. 55721/07, § 167, ЕКЈП 2011.).

с) *Применљивост члана 2 на контекст Косова*

69. Комисија је свесна чињенице да су се отмица и убиство П. П. догодили јуна 1999. године, убрзо након распоређивања УНМИК-а на Косову, одмах након оружаног сукоба, када су били распрострањени криминал, насиље и мањак безбедности.

70. Са своје стране, СПГС не оспорава да је УНМИК имао обавезу да истражи овај предмет сходно члану 2 ЕКЈП. Међутим, према наводима СПГС-а, јединствене околности које се односе на косовски контекст и распоређивање УНМИК-а у првој фази његове мисије треба да буду узете у разматрање при процени питања да ли је ова истрага у сагласности са чланом 2 ЕКЈП. У суштини, СПГС тврди да на УНМИК није могуће применити исте стандарде који се примењују на државу у уобичајеној ситуацији.
71. Комисија сматра да аргументи које је изнео СПГС покрећу два главна питања: прво питање је да ли стандарди члана 2 настављају да се примењују у ситуацији када постоји сукоб или опште насиље, а друго је да ли треба сматрати да се такви стандарди у потпуности примењују на УНМИК, посебно током прве фазе његове мисије.
72. Што се тиче применљивости члана 2 на УНМИК, Комисија подсећа да је, након усвајања Уредбе УНМИК-а бр. 1999/1 25. јула 1999. године, УНМИК преузео обавезу поштовања међународно признатих стандарда у погледу људских права при обављању својих функција. Ово прихватање обавеза детаљно је описано у Уредби УНМИК-а бр. 1999/24 од 12. децембра 1999. године, према којој је УНМИК прихватио обавезе сходно одређеним инструментима који се тичу људских права, укључујући ЕКЈП. С тим у вези, Комисија је већ закључила да је тачно да се привремени карактер УНМИК-а и тешкоће с њим у вези морају прописно узети у обзир у погледу бројних ситуација, али ни у ком случају се ови елементи не смеју схватити као изговор за смањење стандарда у поштовању људских права, који су прописно уграђени у мандат УНМИК-а (видети случај Саветодавне комисије за људска права (ХРАП), *Милогорић и остали*, бр. 38/08, 58/08, 61/08, 63/08 и 69/08, мишљење од 24. марта 2011, § 44; случај *Бериша и остали*, бр. 27/08 и остали, мишљење од 23. фебруара 2011, § 25; случај *Лалић и остали*, бр. 09/08 и остали, мишљење од 9. јуна 2012, § 22).
73. У погледу применљивости члана 2 на ситуације у којима постоји сукоб или опште насиље, Комисија подсећа да је Европски суд за људска права утврдио применљивост члана 2 на постконфликтне ситуације, укључујући оне у земљама бивше Југославије (видети, између осталих примера, случај ЕСЈП, *Палић против Босне и Херцеговине*, наведен изнад у § 65 и случај ЕСЈП, *Јуларић против Хрватске*, бр. 20106/06, пресуда од 20. јануара 2011.). Суд даље наводи да процедурална обавеза сходно члану 2 наставља да се примењује на „различите безбедносне околности, укључујући оне у контексту оружаног сукоба“ (видети ЕСЈП [ВВ], *Ал-Скеини и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад у § 68, при § 164; видети такође случај *Гулеч против Турске*, пресуда ЕСЈП од 27. јула 1998, § 81, Извештаји 1998-IV; случај *Ерги против Турске*, пресуда ЕСЈП од 28. јула 1998, §§ 79 и 82, Извештаји 1998-IV; случај ЕСЈП *Ахмет Озкан и остали против Турске*, наведен изнад у § 64, при §§ 85-90, 309-320 и 326-330; случај *Исајева против Русије*, наведен изнад у § 64, при §§ 180 и 210; случај *Канлибаши против Турске*, бр. 32444/96, пресуда ЕСЈП од 8. децембра 2005, §§ 39-51).
74. Суд је признао да „када до смрти [и нестанака] које треба истражити према члану 2 дође под околностима општег насиља, оружаног сукоба или побуне, истражитељи

могу наићи на препреке и конкретна ограничења могу захтевати употребу мање ефикасних мера истраге или могу довести до одлагања истраге“ (видети случај ЕСЉП [ВВ], *Ал-Скени и остали против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад при §164; ЕСЉП, *Базоркина против Русије*, бр. 69481/01, пресуда од 27. јула 2006, § 121). Суд је ипак закључио да „обавеза према члану 2 која се тиче заштите живота подразумева да, чак и у тешким безбедносним условима, морају бити предузети сви разумни кораци како би се обезбедила ефикасна, независна истрага у вези са наводним кршењима права на живот (видети, између осталих примера, ЕСЉП, случај *Каја против Турске*, наведен у § 62 изнад, при §§ 86-92; ЕСЉП, случај *Ерги против Турске*, наведен изнад, при §§ 82-85; ЕСЉП [ВВ] *Танрикулу против Турске*, бр. 23763/94, пресуда од 8. јула 1999, §§ 101-110, ЕКЉП 1999-IV; ЕСЉП, *Кашијев и Акајева против Русије*, бр. 57942/00 и 57945/00, пресуда од 24. фебруара 2005, §§ 156-166; ЕСЉП, *Исајева против Русије*, наведен изнад у §§ 215-224; ЕСЉП *Мусајев и остали против Русије*, бр. 57941/00 и остали, пресуда од 26. јула 2007, §§ 158-165).

75. Слично томе, КЉП је закључио да се право на живот, укључујући процедуралне гаранције, сматра врховним правом од кога није дозвољено никакво одступање чак ни у ванредним околностима када је угрожен живот нације (видети, КЉП, Општи коментар бр. 6, наведен изнад у § 77, § 1; КЉП, *Абубакар Амиров и Аизан Амирова против Руске Федерације*, саопштење бр. 1447/2006, разматрања од 2. априла 2009, § 11.2, СГПП/Ц/95/Д/1447/2006). Такође, КЉП је напоменуо применљивост чланова 2 (3), 6 и 7 СГПП, уз посебни осврт на УНМИК-ову обавезу да спроведе ваљане истраге у вези са нестанцима и отмицама на Косову (видети КЉП, Закључне примедбе Комитета за људска права: Косово (Србија), 14. август 2006, §§ 12-13, СГПП/Ц/УНК/ЦО/1).
76. Комисија разуме потешкоће са којима се УНМИК сусрео током прве фазе свог ангажовања. Комисија напомиње да је одговарајућа важност која је дата питању несталих лица на Косову значила да је УНМИК морао да узме у обзир како хуманитарну, тако и кривичну димензију ситуације. Конкретно, Комисија сматра да су важност која се приписује кривичним истрагама и потешкоће на Косову које су ограничиле могућност истражних органа да спроведу такве истраге, као што је описао СПГС, довеле до тога да од кључног значаја буде да УНМИК од самог почетка успостави окружење које погодује обављању значајних истрага. Ово подразумева успостављање система који обухвата елементе попут расподеле свеобухватне одговорности по питању надзора и праћења напретка истрага, обезбеђивања редовних извештаја о напретку истрага као и поступка прописне предаје случајева међу службеницима или јединицама полиције УНМИК-а. Такав систем би такође требало да узме у обзир потребу за заштитом жртава и сведока (видети, *mutatis mutandis*, случај *P.P. и остали против Мађарске*, бр. 19400/11, пресуда ЕСЉП од 4. децембра 2012, §§ 28-32), као и да се размотри нарочита рањивост расељених лица у периоду након сукоба (видети ЕСЉП [ВВ], *Саргсиан против Азербејџана*, бр. 40167/06, одлука од 14. децембра 2011, § 145; и ЕСЉП [ВВ], *Чигаров и остали против Јерменије*, бр. 13216/05, одлука од 14. децембра 2011, § 146). Иако схвата да је до распоређивања и организовања полиције и правосудног апарата дошло постепено, Комисија сматра да је овај процес завршен 2003. године када су полиција и правосудни систем на Косову описани као „добро

функционишући“ и „одрживи“ од стране Генералног секретара УН-а (видети § 18 изнад).

77. Комисија даље напомиње да њен задатак није да испита релевантну праксу или наводне препреке спровођењу ефикасне истраге *in abstracto*, већ само у вези са њиховом конкретном применом на одређене околности везане за ситуацију која је предмет жалбе пред Комисијом (видети ЕСЈП, *Броган и остали против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 29. новембра 1988, § 53, Серија А, бр. 145 Б). Комисија се стога слаже са СПГС-ом да природа и степен разматрања да ли ефикасност истраге испуњава минимални праг зависе од околности одређеног предмета. Из тих разлога, Комисија сматра да ће утврдити, у погледу сваког предмета, да ли су предузети сви разумни кораци за спровођење ефикасне истраге као што то налаже члан 2, узимајући у обзир реалне околности истражног посла на Косову.

d) *Усаглашеност са захтевима члана 2 у овом предмету*

78. Осврћући се на околности везане за овај предмет, Комисија напомиње да документа која су достављена Комисији упућују на то да је полиција УНМИК-а предузела одређен број радњи како би истражила отмицу у убиство П. П. Комисија ће проценити да ли је истрага била ефикасна сходно стандардима предвиђеним чланом 2 ЕКЈП. У погледу околности везаних за предмет, као и навода које је изнео жалилац, Комисија сматра да је релевантно да постави питање да ли је истрага испунила захтеве брзине и експедитивности, да ли је истрага била адекватна, да ли су праћени очигледни токови истраге и, на крају, да ли је истрага била довољно приступачна породици жртве и јавности (видети приступ ЕСЈП-а у предмету *Аслаканова и остали против Русије*, наведен у § 67 горе у тексту, при § 121).

79. Што се тиче захтева који се односи на брзину, експедитивност и адекватност предузетих мера, Комисија подсећа да је полиција УНМИК-а први пут уписала случај нестанка П. П. 16. септембра 1999. године, више од два месеца након датума отмице и тренутка када је УНМИК први пут обавештен о предмету (видети § 26 горе у тексту) и око месец дана након што су српски органи званично упутили предмет УНМИК-у (видети § 29 горе у тексту). У досијеу није наведена ниједна акција полиције одмах након инцидента, без обзира на чињеницу да је првих неколико дана након отмице пресудно.

80. Предмет је званично затворен крајем 2003. године, али је касније поново активиран и чини се да се и даље чека његово разрешење. Комисија напомиње да је 23. априла 2005. године, што је датум почетка надлежности Комисије, истрага нестанка П. П. била или неактивна или веома спора и да су последње потврђене истражне радње предузете јуна 2003. године.

81. У досијеу се види да је, најкасније августа 2000. године, полиција УНМИК-а поседовала жалиочеве податке за контакт и да је била упозната са жељом жалиоца да дâ изјаву. Када постоји толико мало информација о инциденту, требало је да истражитељ одмах искористи овај вредан извор информација. Међутим, жалиочева прва изјава, која је такође прва изјава у целом досијеу, узета је тек августа 2001.

године. У недостатку било каквог објашњења, Комисија сматра да је ово неразумно одлагање поступка.

82. Кључни очевидац је интервјуисан три пута (једном децембра 2001 и двапут фебруара 2003. године); други важан сведок је интервјуисан такође три пута (октобра 2001, јануара 2002. и фебруара 2003.). Питања постављена сведоцима су била слична, што доводи у питање њихову доказну вредност. Поред тога, један од сведока је променио одређене детаље из изјаве у каснијим изјавама.
83. Полиција УНМИК-а је обавештена да је очевидац видео једног осумњиченог починиоца 2001. године и пружено јој је довољно података да обави идентификацију. Међутим, полиција УНМИК-а није предузела акцију сходно овој информацији и ограничила се на формалне претраге постојећих база података, од којих ниједна није дала позитивне резултате.
84. Очевидац је такође именовao друго лице, које је могло бити саучесник у отмици или бар додатни сведок. Ово лице је било добро познато сведоку, који је знао и где оно живи. Стога се чини да постоји мало могућности за погрешну идентификацију и да не постоји проблем за проналажење додатног сведока. Међутим, у досијеу нису наведени покушаји полиције УНМИК-а да пронађе то лице и обави разговор с њим.
85. Комисија такође напомиње чињеницу да је до идентификације посмртних остатака П. П. дошло убрзо након ексхумације њеног тела јуна 2000. године, упркос чињеници да су поступци ексхумације и идентификације посмртних остатака у контексту Косова након сукоба посебно дуго трајали.
86. Комисија истовремено напомиње да је након проналажења и идентификације посмртних остатака жртве, полиција УНМИК-а добила резултате пост-мортем прегледа, који су јасно указивали на знакове насилне смрти. Ова информација, заједно са постојањем вредних предмета на посмртним остацима, навела би сваку разумну особу да закључи да њено убиство није било обично убиство, већ злочин са другачијим мотивима. Иако је вероватно да је такав закључак био разлог истражних радњи предузетих 2001 – 2003. године, драгоцену време је већ било игубљено.
87. Комисија сматра да су постојали значајни пропусти током целе истраге, поготово у њеној почетној фази, 1999. године. Комисија стога сматра да, узимајући у обзир све околности овог случаја, УНМИК није предузео све разумне кораке како би починиоци били идентификовани и изведени пред лице правде. У том погледу, Комисија сматра да истрага није била одговарајућа и није била усклађена са захтевима брзине, експедитивности и ефикасности (видети § 65 изнад), као што то налаже члан 2 ЕКЉП.
88. Што се тиче захтева за јавним надзором, Комисија подсећа да члан 2 такође захтева укључивање блиског сродника у истрагу у мери која је неопходна да се заштите његови или њени законски интереси. Комисија такође подсећа да је, по том питању, Европски суд за људска права закључио да „овај аспект процедуралне обавезе не захтева да подносиоци пријава имају приступ полицијским списима или примерцима свих докумената током трајања истраге или да буду консултовани или обавештавани на сваком кораку“ (видети ЕСЉП, *Меккер против Уједињеног*

Краљевства, § 121 и *Грин против Уједињеног Краљевства*, бр. 28079/04, (одлука) од 19. маја 2005; *Хакет против Уједињеног Краљевства*, наведен изнад; *Брекнел против Уједињеног Краљевства*, пресуда од 27. новембра 2007, § 77).

89. Жалилац тврди да није адекватно обавештен о корацима које су истражитељи предузели. СПГС такође признаје да је требало да жалилац буде ваљано обавештен о напретку истраге, а поготово о одлуци да се она обустави 2003. године. Комисија стога сматра да истрага није била доступна жалиочевој породици како то налаже члан 2.
90. Комисија закључује да је у овом случају постојало кршење члана 2 ЕКЉП, у његовом процедуралном аспекту.

В. Наводно кршење члана 3 ЕКЉП

91. Жалилац наводи му је изостанак информација и сигурности у вези са отмицом и убиством његове мајке, поготово услед пропуста УНМИК-а да ваљано истражи њен нестанак, изазвао душевну бол.
92. СПГС није доставио додатне поднеске са конкретним освртом на наводно кршење члана 3 ЕКЉП.
93. У својој одлуци од 9. септембра 2010. године, Комисија је прогласила жалбу прихватљивом. Међутим, Комисија мора поново да процени прихватљивост овог дела жалбе у светлу каснијег развоја судске праксе Комисије која се тиче прихватљивости жалби сходно члану 3 ЕКЉП.
94. Комисија поготово напомиње да се у судској пракси Европског суда за људска права члан породице нестале особе у одређеним условима може сматрати жртвом поступања надлежних органа које је супротно члану 3 ЕКЉП, којим се забрањује нечовечно поступање. У случајевима када је нестала особа касније пронађена мртва, применљивост члана 3 је у принципу ограничена на одређени период током кога је члан породице подносио неизвесност, патњу и тугу које су карактеристичне за феномен нестанака (видети нпр. ЕСЉП, *Лулујев и остали против Русије*, бр. 69480/01, пресуда од 9. новембра 2006, §§ 114-115, ЕКЉП, 2006-ХИИ; видети и ЕСЉП, *Гонгадзе против Украјине*, бр. 34056/02, пресуда од 8. новембра 2005, § 185, ЕКЉП, 2005-ХИ).
95. У изнетом случају, релевантан период је трајао до 15. августа 2001. године када су посмртни остаци П. П. предати жалиоцу (видети § 42 горе у тексту).
96. Комисија је већ подсетила да, сходно члану 2 Уредбе УНМИК-а бр. 2006/12, она има надлежност једино над „жалбама које се односе на наводна кршења људских права до којих је дошло 23. априла 2005. године или касније или су произашла из чињеница насталих пре овог датума, при чему су поменуте чињенице проузроковале континуирано кршење људских права“.
97. Комисија не изражава ни најмању сумњу у то да су отмица и убиство мајке нанели дубоку патњу жалиоцу. Међутим, Комисија мора да закључи да овај део жалбе лежи

ван њене надлежности *ratione temporis* (видети ХРАП, *Патрногић*, бр. 252/09, одлука од 16. децембра 2011, §§ 16-20; ХРАП, *С.Ц.*, бр. 02/09, мишљење од 8. децембра 2012, §§ 103-109), те га из тог разлога проглашава неприхватљивим.

V. ЗАКЉУЧНИ КОМЕНТАРИ И ПРЕПОРУКЕ

98. У светлу закључака Комисије о овом предмету, Комисија је мишљења да је потребан неки облик накнаде.
99. Комисија напомиње да принудни нестанци и произвољна убиства представљају озбиљна кршења људских права која морају бити истражена од стране надлежних органа, који такође имају обавезу да доведу починиоце пред лице правде под било каквим околностима. Комисија такође напомиње да је, сходно Резолуцији Савета безбедности Уједињених нација 1244 (из 1999. године), УНМИК од 1999. до 2008. године имао примарну одговорност да ефикасно истражи и кривично обради отмицу и убиство П. П. и да његов пропуст да то учини представља настављено озбиљно кршење људских права жртава и њихових сродника, поготово права на утврђивање чињеница.
100. Комисија истиче забринутост самог СПГС-а да су неадекватна средства, поготово на почетку УНМИК-ове мисије, довела до тога да испуњавање УНМИК-ових обавеза у погледу људских права буде тешко достижно.
101. Уобичајено би била одговорност УНМИК-а да предузме одговарајуће мере како би стао на крај запаженом кршењу права и, колико је то могуће, исправио последице истог. Међутим, као што је Комисија напоменула горе у тексту (видети § 19), одговорност УНМИК-а која се тиче судства на Косову завршила се 9. децембра 2008. године, када је ЕУЛЕКС преузео потпуну радну контролу у области владавине права. Дакле, УНМИК више није у позицији да предузима мере које ће имати непосредан утицај на истраге које су и даље на чекању пред ЕУЛЕКС-ом или домаћим органима. Такође, након проглашења независности од стране Привремених институција самоуправе Косова 17. фебруара 2008. године и касније, ступањем на снагу косовског устава 15. јуна 2008. године, УНМИК је престао да обавља извршне функције на Косову и та чињеница је ограничила његову могућност да пружи пуну и ефикасну репарацију за извршену повреду права, како је то прописано утврђеним начелима међународног права о људским правима.
102. Комисија сматра да ова чињенична ситуација не ослобађа УНМИК од одговорности да исправи, што је могуће више, последице кршења права за која је одговоран.

У погледу жалиоца и предмета, Комисија сматра прикладним да УНМИК:

- У складу са судском праксом Европског суда за људска права у вези са ситуацијама ограничене надлежности државе (видети ЕСЉП [ВВ], *Иласку и остали против Молдавије и Русије*, бр. 48787/99, пресуда од 8. јула 2004, *ЕКЉП*, 2004-VII, § 333; ЕСЉП, *Ал-Садун и Муфди против Уједињеног Краљевства*, бр. 61498/08, пресуда од 2. марта 2010, § 171; ЕСЉП [ВВ], *Катан и остали против*

Молдавије и Русије, бр. 43370/04, 8252/05 и 18454/06, пресуда од 19. октобра 2012, § 109), мора тежити томе да, уз сва дипломатска средства која су му доступна у односу на ЕУЛЕКС и косовске власти, добије уверавања да ће се истраге које се односе на случај који се овом приликом разматра бити настављене у складу са захтевима ефикасне истраге предвиђеним чланом 2, да ће се утврдити околности везане за отмицу и убиство П. П. и да ће починиоци бити изведени пред лице правде; жалилац и/или други сродник мора бити обавештен о таквом поступку и њима морају бити предата релевантна документа, ако је то потребно;

- Јавно призна, у разумном року, одговорност у вези са пропустом УНМИК-а да адекватно истражи нестанак и убиство П. П. и јавно се извини жалиоцу и његовој породици у вези са тим;
- Предузме одговарајуће кораке за исплату адекватне надокнаде жалиоцу за моралну штету коју је претрпео због УНМИК-овог пропуста да спроведе ефикасну истрагу, као што је горе наведено.

Комисија такође сматра да је прикладно да УНМИК:

- У складу са Резолуцијом Генералне скупштине УН-а о „Основним начелима и смерницама у вези са правом на правни лек и репарацију за жртве грубог кршења међународног права које се тиче људских права и озбиљног кршења међународног хуманитарног права“ (А/Res/60/147, 21. март 2006. године), предузме одговарајуће кораке, путем других институција повезаних са УН-ом које раде на Косову, домаћих органа и невладиних организација, ради остваривања потпуног и свеобухватног програма репарације, укључујући реституцију, компензацију, рехабилитацију, сатисфакцију и гарантовање тога да се тако нешто неће поновити, за жртве из свих заједница које су претрпеле озбиљне повреде људских права током и након сукоба на Косову;
- Предузме одговарајуће кораке код надлежних органа Уједињених нација, укључујући Генералног секретара УН-а, ка додељивању одговарајућих људских и финансијских ресурса како би се осигурало да Уједињене нације увек поштују стандарде међународних људских права, укључујући и ситуације када обављају административне и извршне функције на некој територији, и да обезбеди ефикасно и независно надгледање;

ИЗ ОВИХ РАЗЛОГА,

Комисија, једногласно,

1. ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ДОШЛО ДО КРШЕЊА ПРОЦЕДУРАЛНЕ ОБАВЕЗЕ СХОДНО ЧЛАНУ 2 ЕВРОПСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ О ЉУДСКИМ ПРАВИМА;

2. **ЗАКЉУЧУЈЕ ДА ЈЕ ЖАЛБА НЕПРИХВАТЉИВА СХОДНО ЧЛАНУ 3;**
3. **ПРЕПОРУЧУЈЕ ДА УНМИК:**
 - a. **ТРАЖИ ОД ЕУЛЕКСА И ДРУГИХ НАДЛЕЖНИХ ОРГАНА НА КОСОВУ ДА ПРЕДУЗМУ СВЕ МОГУЋЕ КОРАКЕ КАКО БИ ОСИГУРАЛИ ДА СЕ КРИВИЧНА ИСТРАГА У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ И УБИСТВОМ ЖАЛИОЧЕВЕ МАЈКЕ НАСТАВИ У СКЛАДУ СА ЧЛАНОМ 2 ЕКЉП И ДА ПОЧИНИОЦИ БУДУ ИЗВЕДЕНИ ПРЕД ЛИЦЕ ПРАВДЕ;**
 - b. **ЈАВНО ПРИЗНА ОДГОВОРНОСТ ЗА СВОЈ ПРОПУСТ ДА СПРОВЕДЕ ЕФИКАСНУ ИСТРАГУ У ВЕЗИ СА ОТМИЦОМ И УБИСТВОМ ЖАЛИОЧЕВЕ МАЈКЕ И ЈАВНО СЕ ИЗВИНИ ЖАЛИОЦУ И ЊЕГОВОЈ ПОРОДИЦИ;**
 - c. **ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ ЗА ИСПЛАТУ ОДГОВАРАЈУЋЕ НАДОКНАДЕ ЖАЛИОЦУ ЗА ПРЕТРПЉЕНУ МОРАЛНУ ШТЕТУ;**
 - d. **ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ КА ОСТВАРИВАЊУ ПОТПУНОГ И СВЕОБУХВАТНОГ ПРОГРАМА РЕПАРАЦИЈЕ;**
 - e. **ПРЕДУЗМЕ ОДГОВАРАЈУЋЕ КОРАКЕ У УЈЕДИЊЕНИМ НАЦИЈАМА КАО ГАРАНЦИЈУ ДА СЕ ИСТА СИТУАЦИЈА НЕЋЕ ПОНОВИТИ;**
 - f. **ОДМАХ ПРЕДУЗМЕ ЕФИКАСНЕ МЕРЕ ЗА ПРИМЕНУ ПРЕПОРУКА КОМИСИЈЕ И ОБАВЕСТИ ЖАЛИОЦА И КОМИСИЈУ О ДАЉЕМ РАЗВОЈУ ОВОГ ПРЕДМЕТА.**

Андреј АНТОНОВ
Извршни службеник

Марек НОВИЦКИ
Председавајући

СКРАЋЕНИЦЕ И АКРОНИМИ

- ЦЈКИ** – Централна јединица за кривичну истрагу
ОП – Одељење правде
ОЈТ – Окружно јавно тужилаштво
ЕКЉП – Европска конвенција о људским правима
ЕСЉП – Европски суд за људска права
ЕУ – Европска унија
ЕУЛЕКС – Мисија владавине права Европске уније на Косову
СРЈ – Савезна Република Југославија
ХРАП – Саветодавна комисија за људска права
КЉП – Комитет за људска права Уједињених нација
ИАСЉП – Интерамерички суд за људска права
МСГПП – Међународни споразум о грађанским и политичким правима
МКНЛ – Међународна комисија за нестала лица
МКЦК – Међународни комитет Црвеног крста
МКТЈ – Међународни кривични трибунал за бившу Југославију
КФОР – Међународне безбедносне снаге (обично познате као косовске снаге)
ОВК – Ослободилачка војска Косова
КПС – Косовска полицијска служба
МоР – Меморандум о разумевању
ЈНЛ – Јединица за нестала лица
МУП – Министарство унутрашњих послова Србије
НАТО – Северно-атлантски споразумни савез
КНЛСМ – Канцеларија за нестала лица и судску медицину
ОЕБС – Организација за европску безбедност и сарадњу
РИЈ – Регионална истражна јединица
СПГС – Специјални представник Генералног секретара
УН – Уједињене нације
УНХЦР – Високи комесар Уједињених нација за избеглице
УНМИК – Привремена управа мисије Уједињених нација на Косову
КПИЖ – Комисија за проналажење и идентификацију жртава
ЈИРЗ – Јединица за истрагу ратних злочина